

Onderwerp: Notitie inzake voortgang Slagvaardige Vereniging

Bijgaand wordt u meegenomen in de ontwikkelingen rondom het traject 'Slagvaardige Vereniging' van het Interprovinciaal Overleg (IPO) en wordt u gevraagd in gesprek te gaan over de gewenste richting voor het vervolg van dit traject.

U wordt namens de Algemene Vergadering en het bestuur van de Vereniging IPO geïnformeerd over de aanleiding, de stand van zaken en de voorgenomen wijzigingen van de statuten. Daarnaast wordt u geconsulteerd over drie mogelijke toekomstscenario's, met daarbij een concrete vraag (zie hieronder).

1. Aanleiding: de achtergrond van het traject 'Slagvaardige Vereniging' en het belang van betrokkenheid van Provinciale Staten.
2. Scenario's Slagvaardige Vereniging: drie toekomstscenario's om de samenwerking binnen de vereniging IPO te versterken, inclusief de voorkeur van Algemene Vergadering (AV) en IPO-bestuur.
3. Statutenwijzigingen: voorstellen tot aanpassing van de statuten om de betrokkenheid van Provinciale Staten (PS) te vergroten en praktische knelpunten op te lossen.
4. Tijdpad: een overzicht van de geplande stappen in het proces.

De leden van de Algemene Vergadering en het IPO-bestuur vragen u vanuit uw rol als Statenlid actief mee te denken met de koers van de Vereniging IPO, waarbij specifiek de vraag luidt:

"Welke elementen uit de beschreven scenario's vinden de Provinciale Staten waardevol voor het vergroten van de betrokkenheid van de Staten en daarmee de slagvaardigheid van de Vereniging IPO?"

(1) Aanleiding

De samenwerking tussen de twaalf provincies binnen de Vereniging IPO is erop gericht elkaars positie en invloed te versterken. Door gezamenlijk op te trekken, worden schaalvoordelen behaald, kunnen middelen efficiënter worden ingezet en wordt er met één stem gesproken richting Den Haag en Brussel. Dit vergroot de slagkracht en zichtbaarheid van de provincies op nationaal en internationaal niveau. De vereniging is ingericht op brede vertegenwoordiging, waarbij Provinciale en Gedeputeerde Staten tot provincied medewerkers betrokken zijn. Heldere afstemming tussen de verschillende bestuurslagen is essentieel om als provincies effectief en eensgezind op te treden.

Om te onderzoeken of deze samenwerking slagvaardiger kon, gaf in 2022 het IPO-bestuur adviesbureau AEF de opdracht tot een onderzoek naar de slagvaardigheid van de Vereniging

IPO. Het AEF-rapport 'Naar meer Slagvaardigheid' werd gepubliceerd in november 2022 en markeerde het begin van het gesprek tussen de AV en het bestuur over de samenwerking van de twaalf provincies in de Vereniging IPO. De focus van dit gesprek is gericht op het vergroten van de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de Vereniging.

Vanaf het moment van publicatie van het AEF-rapport tot heden is er regelmatig overleg gevoerd tussen de AV en het bestuur over de wens tot het vergroten van de betrokkenheid van de AV danwel de Staten bij de vereniging. Vanuit de Algemene Vergadering was een drietal leden, Odile de Man, Marcel Berkvens en Hendri Meendering, naar voren geschoven, de Klankbordgroep Slagvaardige Vereniging, om de gesprekken met de Voorzitter en algemeen directeur van de vereniging te voeren. Dit overleg heeft geleid tot de wens van de Algemene Vergadering en het bestuur de statutaire vorm van de vereniging te behouden. Dit overleg heeft ook geleid tot het uitwerken van drie scenario's richting de toekomst van de Vereniging en de wens deze met de eigen Staten te bespreken.

In deze notitie worden drie scenario's beschreven. De leden van de AV en het bestuur van de vereniging hebben 25 maart jl. met elkaar gesproken over deze toekomstscenario's en hebben de voorkeur uitgesproken voor een scenario dat ligt tussen scenario 1 en scenario 2. De Voorzitter van de Vereniging heeft geconcludeerd dat er brede steun is voor een middenweg tussen deze twee scenario's. Scenario 3 werd niet als reëel of wenselijk gezien. Er is consensus over de noodzaak om de betrokkenheid van PS te versterken, waarbij dat niet ten koste gaat van de bestuurlijke slagvaardigheid. De grootste aandachtspunten zijn dat Statenleden tijdig en structureel geïnformeerd moeten c.q. blijven worden over gezamenlijke standpunten en dat de Vereniging IPO nog toegankelijker en transparanter moet worden voor PS.

De leden van de Algemene Vergadering en van het bestuur hebben afgesproken de scenario's te bespreken met de eigen Staten, waarbij specifiek de vraag luidt: *"Welke elementen uit de beschreven scenario's vinden de Staten waardevol voor het vergroten van de betrokkenheid van de Staten en daarmee de slagvaardigheid van de vereniging?"*

(2) Scenario's Slagvaardige Vereniging

De Klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' heeft met de IPO-voorzitter en Algemeen Directeur de afgelopen maanden drie scenario's ontwikkeld. De scenario's zijn ontwikkeld op hoofdlijnen. Op basis van de gesprekken in Provinciale Staten, de AV en het bestuur zal de uitwerking van de keuze(s) ter hand worden genomen. Zoals aangegeven gaat de voorkeur van de AV en het bestuur uit naar een scenario tussen scenario 1 en 2.

Scenario 1 - Status-quo-plus

In het eerste scenario dienen de ontwikkelingen die in de vorige Statenperiode hebben plaatsgevonden als uitgangspunt, waarbij gekeken wordt naar mogelijke intensiveringen en verbeteringen.

In de vorige Statenperiode is de AV samen met de IPO-werkorganisatie gestart met een traject 'versterkte samenwerking'. Naast de reguliere vergaderingen van de AV voor de statutaire bevoegdheden van de AV (benoeming IPO-bestuursleden en goedkeuren van het jaarplan inclusief begroting) is voorzien in aanvullende kennisdeling en samenwerking. Voorbeelden zijn:

- Openbaarheid van de AV-agenda en bijbehorende vergaderdocumenten; Openbare agenda's en verslagen van het IPO-bestuur en van de Bestuurlijke Adviescommissies op de website van het IPO;
- Per Statengriffie een "IPO-contactfunctionaris" waar alle Statenleden vragen kunnen stellen en waarmee de IPO-werkorganisatie maandelijks overleg mee voert;
- Het actief aanbieden van de bestuurlijke position papers aan de AV-leden en de Statengriffies, inclusief de mogelijkheid deze te delen met alle (geïnteresseerde) Statenleden;
- Een vernieuwde, uitgebreide nieuwsbrief die wordt aangeboden aan de AV-leden en de Statengriffies, inclusief de mogelijkheid deze te delen met alle (geïnteresseerde) Statenleden;
- Eigen informatiepagina voor de AV op de website van het IPO;
- Naast de klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' een klankbordgroep Planning & Control om de doorontwikkeling van de P&C producten van de vereniging te bespreken;
- Per P&C product van de vereniging wordt voorzien in een technische briefing om vragen te stellen en in een schriftelijke ronde om technische vragen te stellen;
- Grotere betrokkenheid bij de invulling van het IPO-Jaarcongres, inclusief individuele betrokkenheid door leden van de AV of geïnteresseerde Statenleden;
- Inhoudelijke technische briefings voor uiteenlopende onderwerpen waar de twaalf provincies gezamenlijk in optrekken. In het afgelopen jaar hebben bijvoorbeeld (online) briefings plaatsgevonden over de interprovinciale werkzaamheden in relatie tot de ministeriele commissie economie en natuurherstel, over het Hoofdlijnenakkoord (in samenwerking met Statenlid.nu) en is een briefing over het interprovinciale wolvenplan voorzien in mei.
- De afspraak dat de medewerkers van de IPO-werkorganisatie te allen tijde bereid zijn een Statencommissie te informeren over een specifiek interprovinciaal dossier.

In het scenario "Status-quo-plus" worden de gerealiseerde verbeteringen van de afgelopen jaren behouden en wordt gekeken naar intensivering van een aantal verbeter-elementen. De focus blijft op kennisdeling. Voorbeelden naar de toekomst kunnen zijn:

- Organisatie van meer (digitale) technische briefings over dossiers waar de provincies in samenwerken; Overleg met de AV en Statengriffies over het vergroten van de opkomst van Statenleden bij deze briefings;
- Tweemaal per Statenperiode een bezoek van medewerkers van de IPO-werkorganisatie aan PS rondom één of meerdere thema's;
- Extra inzet op "wat doet het IPO" en "wat doet de AV" in de introductieperiode van

Statenleden na de Statenverkiezingen.

Voordelen	Nadelen
Relatief kostenefficiënt	Eigenaarschap IPO wordt niet automatisch verbreed naar meer/alle PS-leden
Vraaggestuurd (PS en AV vragen)	Zwaardere belasting AV-leden om de eigen Staten mee te nemen
Inhoudelijk gesprek blijft tussen GS en PS	

Scenario 2 – Samenkomst in seizoenen

Het tweede scenario introduceert jaarlijks twee congressen voor alle Statenleden en alle leden van Gedeputeerde Staten.

Op dit moment vindt éénmaal per jaar in het najaar het IPO-jaarcongres plaats, in de regel twee weken na Prinsjesdag. Het jaarlijkse IPO-congres wordt door de IPO-werkorganisatie samen met een gastprovincie georganiseerd en vindt daarnaast éénmaal per Statenperiode plaats in Brussel. Het IPO-Jaarcongres is een uitgelezen moment voor kennisdeling en netwerken. Vaste onderdelen zijn de jaarrede van de IPO-voorzitter, een plenair programma en interactieve werksessies (met betrokkenheid van AV-leden).

In het scenario "Samenkomst in seizoenen" wordt een tweede congres geïntroduceerd in het voorjaar. De opzet en invulling van beide congressen kan verschillen. Hierbij kan gedacht worden aan het verkennen van mogelijkheden tot indienen van resoluties (zoals bijvoorbeeld op het VNG-congres gebruik is), het samen uitdragen van een standpunt (denk bijvoorbeeld aan de zorgen omtrent de financiën) of een explicietere focus op het bespreken van één of twee thema's (denk bijvoorbeeld aan een thema-congres of symposium). In dit scenario is het ook denkbaar om tijdens deze halfjaarlijkse congressen de jaarrekening en de begroting vast stellen tijdens het voorjaars- respectievelijk het najaarscongres.

Voordelen	Nadelen
Stevig uitdragen inhoudelijke standpunten	Extra tijdbelasting AV- en Statenleden
Inhoudelijke verdieping	Extra budget nodig
Extra moment voor netwerken voor alle leden van de Vereniging	Mogelijk ingewikkelde stemmenweging ontwikkelen bij resoluties

Scenario 3 – Het VNG-model

Het meest vergaande scenario is geschoold op de samenwerking van de gemeenten onder de koepel van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG). De kern van dit scenario is een andere bestuurlijke structuur in de Vereniging inclusief de optie van meerdere congressen.

In dit laatste scenario wordt de Vereniging bestuurlijk aangestuurd door een dagelijks bestuur bestaande uit 4-5 leden van Gedeputeerde Staten en/of leden van Provinciale Staten. Het dagelijks bestuur wordt ondersteund door een algemeen bestuur met een vertegenwoordiging uit alle twaalf provincies. In deze nieuwe bestuurlijke ophanging zijn verschillende variaties mogelijk. Ook kan de samenstelling van de AV herzien worden, door bijvoorbeeld een combinatie van Statenleden en leden van Gedeputeerde Staten.

Voordelen	Nadelen
Intensieve samenwerking PS en GS in de Vereniging	Verhoudingen PS en GS lopen binnen de vereniging door elkaar
Mogelijkheid sneller schakelen/besluitvorming in de Vereniging	Risico op verlies draagvlak bij besluitvorming door een minderheid
Meer verantwoordelijkheden bij (afgevaardigde) AV/Statenleden	

(3) Statutenwijzigingen

Daarnaast is er een aantal voorstellen dat direct bijdraagt aan grotere betrokkenheid van PS bij en aan de slagvaardigheid van de Vereniging. Deze voorstellen vereisen een statutenwijziging. De voorstellen zijn in de afgelopen en in de huidige Statenperiode gesignaleerd, als een soort omissies in de huidige samenwerking. Voor het totaaloverzicht worden deze voorstellen ook in deze notitie beschreven. Dergelijke voorstellen tot statutenwijzigingen zullen nog voorgelegd worden in de Algemene Vergadering en het bestuur.

a. Plaatsvervangende AV-leden

Op dit moment is het volgens de statuten van de Vereniging niet mogelijk plaatsvervangende AV-leden aan te wijzen; Dit is wel gewenst vanuit de grotere betrokkenheid van PS en voor vervanging bij verhindering van zittende AV-leden. Het is gewenst dat plaatsvervangend leden ook kunnen deelnemen aan de vergaderingen als de zittende AV-leden ook aanwezig zijn.

b. Vertegenwoordiging namens Provinciale Staten

Het is gewenst in de statuten vast te leggen dat AV-leden namens PS spreken/inbreng leveren. Dit versterkt de democratische legitimiteit van AV-leden binnen de Vereniging en voorkomt deelname aan de AV "zonder last en ruggespraak". De Vereniging –de Algemene Vergadering en het bestuur- is geen politieke club. Hierbij kan aandacht gevraagd (blijven) worden voor het minderheidsstandpunt van een Staten.

c. Stemverhoudingen

Elke provincie heeft één stem, ongeacht het aantal aanwezige AV-leden. Zo wordt voorkomen dat de uitkomst van de besluitvorming afhankelijk is van aanwezigheid

van AV-leden. Met de huidige statuten kan de situatie zich voordoen – indien sprake is van stemming – dat een minderheid van provincies bepaalt wat het besluit wordt, omdat die provincies met twee AV-leden aanwezig zijn.

d. Statutair onvolledige bestuursbezetting na Statenverkiezingen

De Algemene Vergadering heeft de IPO-werkorganisatie erop gewezen dat met de nu geldende statuten het bestuur van de vereniging direct na de verkiezingen alleen uit de Voorzitter van de vereniging bestaat. Om dit te voorkomen moet in de statuten worden vastgelegd dat ieder Colleges van Gedeputeerde Staten tijdelijk een gevolmachtigde gedeputeerde afvaardigt.

(4) Tijdpad

De leden van de AV en het bestuur hebben afgesproken in de periode van mei en juni 2025 het gesprek te voeren met de eigen Staten over de gewenste richting voor de grotere betrokkenheid van PS bij de Vereniging IPO. Daarbij wordt u gevraagd dit traject dezelfde procedure te geven als gebruikelijk is bij de behandeling van de begroting van de Vereniging IPO. Op 14 mei en 27 mei 2025 worden vanuit de IPO-organisatie technische sessies georganiseerd voor alle PS-leden om meer toelichting te geven over het traject 'Slagvaardige Vereniging' en de inhoud van deze notitie. De link naar beide sessies vindt u [hier](#). Op 24 juni 2025 vindt de Algemene Vergadering van het IPO plaats waarin de uitkomsten van deze gesprekken worden besproken door AV-leden en bestuur.

De klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' en de IPO-voorzitter werken vervolgens de gewenste koers verder uit op basis van de uitkomsten van de gesprekken. In het najaar 2025 wordt deze uitwerking voorgelegd aan de Algemene vergadering en aan het IPO-bestuur, inclusief een definitief voorstel voor benodigde statutenwijzigingen. De komende maanden staan daarmee in het teken van verdere concretisering van de versterking van een slagvaardige Vereniging. Het proces verloopt stapsgewijs, met ruimte voor input vanuit alle provincies.

Deze notitie is opgesteld namens de IPO-voorzitter en de Klankbordgroep 'Slagvaardige Vereniging' in opdracht van de Algemene Vergadering en het IPO-bestuur.